

JUGOSLAVJANSKI  
**STENOGRAF.**

IZDAVATELJ I UREDNIK  
**ANT. J. BEZENŠEK.**

Izdaje se vsaki mesec 20. dne.  
 Redakcija i administracija:  
 v Petrinjskeji ulici br. 365.

Stoji na celo leto 2 for. 50 n.,  
 na pol leta 1 for. 30 novč.  
 Rókopisi se ne vraćajo.

**Stenografija i pedagogija.**

V.

Denken und Thun, Thun und Denken,  
 das ist die Summe aller Weisheit.  
 Göthe.

Svršiv u zadnjem broju pedagogiju, stadosmo stenografijom odgovarati na zahtjeve pedagogije, koji kulminiraju u moralu, te predočismo, kako stenografija već uporabom vremena, koje je, — kako veli neki pisac — »tvar, iz koje je satkan život ljudski«, radi u prilog moralnosti.

Sličan je odnošaj stenografije i glede prištednje prostora, odakle joj je i ime. Schober veli: »Malen bilježnik stenografskim pismom sadržaje sve, čim bi običnim pismom izpunio čitave obsežne svezke; a jedan jediti listić kao stenogram zaprema kadkada više tiskanih stranâ. Što se našim obširnim pismom na arke napisati može, za to treba stenografiji samo kartica; pisar će kurentnim pismom cijeli listovni arak napuniti, a stenograf će to isto na jednoj dopisnici napisati. To čini više od 100% dobitka. A tko dandanas može svoju glavnicu uz ovakove % uložiti bez pogibelji, da ju izgubi, taj će svakako dobro učiniti, ako tu priliku dobro upotriebi«.

Prištednja vremena i prostora je eto upravo vidna kod stenografije, a nije li u tom ništa uzgojna, napredna? Stenograf će prištediti  $\frac{5}{6}$  svojega vremena a sigurno isto toliko i prostora. A što se dade za toga i na tom opet činiti, osobito, ako je duh budan i čovjek revan!

Koji će se indi razlog moći jedared tužitelju navesti, kojemu se u mladosti nije dala zgoda dovinuti se načina, da si kod duševnoga rada u zrielijoj dobi prištedi  $\frac{5}{6}$  svojega vremena? —

Neima zaista od mudroga Pittaka Mitylenca, koji je imao svoj apophthegma o valjanoj uporabi vremena — *καίρῳ γινώσκει* —, pak do Logau-a, koji veli:

Wer die Zeit verklagen will, dass sie gar zu früh verraucht,  
Der verklage sich nur selbst, dass er sie nicht besser braucht —

ljepše opomene, da se vrieme cieni i koristno upotrijebljuje, nego što je stenografija, taj utielovljeni maxim, te je ona upravo radi toga vrlo probitačna uzgoju praktičnoga značaja.

Göthejeve rieči, koje stoje na čelu ovim redkom, neoboriva su istina. Jest, to je život, dostojan razumna bića. Iz mislih niknuti će osviedočenje, iz osviedočenja čin, koji jedini imade pravu moralnu vrijednost ili nevrijednost, dočim je čin, na tuđu zapovied, bez individualnoga osviedočenja učinjen na moralnoj tezulji, ništica.

Radi toga i mora biti uzgoj takav, da navadja već mladu dušu na mišljenje i razmišljanje: tako pravi pedagog neće, vodeć uza se gojenče, mukom ići poljem i šumom, ili pako pusto tlapiti, već će mladenačkoj duši razvedrivati mračno duševno ozorje, potiskujući sunce misaonosti svakim korakom i svakom zgodom više i više. Reći će n. pr. na polju, gdje je žito uzbujalo i izklasalo, da je to blagoslovljen znoj sijačev, učiniti će diete pozornim, kako se neki klasi dižu u vis, a drugi se savijaju k tlu te će primjetiti: Oni, koji u vis strče, prazni su, a ovi su puni. Nevjeruj dakle spoljašnosti i pričinjenju. Tako je i s ljudmi. Tko odviše glavu diže, tomu je prazna. Šećući šumom praviti će umnopoučne opazke n. pr. na opalu kistanju veleć: vidiš li, svaki kistanj omotan je ježavkom, te nemožeš do jezgre, da se neubodeš. Tako i u svijetu neima radosti bez žalosti, ploda bez truda, uspjeha bez napora. Takav uzgoj nastavlja se uz uvjetovane modifikacije školskim naučnim predmeti, koji svi centripetalno smieraju na misaono umovanje. I tako valja svedjer da bude, jer kako veli Bailey, zrielu razmišljanju treba doista navika duha.

Podaje li stenografija gradje mišljenju, vježba i bistri li i ona mladi duh u umovanju? — Jest, više no skoro ikoji predmet, jer se ona osniva na znanstvenih načelih. »Duh i ustrojstvo jezika su joj podlogom. Na toj su podlozi osnovana na najgenijalniji način pravila, te čim dublje u bitnost ove umjetnosti zavirimo, tim nas više uzhićuje njezina čudesna gradnja. S toga logička dosljednost glavnih pravila mora da bistri um, smione kombinacije svih mogućih spajanja moraju da oštre fantaziju, i dotjerav umjetnost do njezina vrška, mora da tako zvano kraćenje izrekâ sve duševne sile čovječje napinje« — veli Schober.

Nadalje po Gerberu broje vještaci u stenografiji ovu umjetnost medju »najvažnija formalna promicala naobazbe, jerbo ona, kao što malo koji drugi školski predmet učenika u umovanju i sudu vježba. Osobito se Gabelsbergerovim sustavom, koji se neo-

sniva na svojevotjnih pokratah, već je iz bitnosti i nutrnjega ustroja jezika rek bi neposredno izgradjen, gone upravo učenici na sravnivanje. Gramatični dio jezika motri se tudjer sa nova gledišta, te se nakon svršenoga stenografskoga tečaja mora fiziološki upoznavanje jezika znamenito unaprediti. Temeljna načela u kraćenju izrekâ pako, koja kod uporabe svoje uvijek neku logičku funkciju predpostavljaju, nedadu se pojmiti ni upotriebljivati bez živahne djetatnosti duha; s mnogimi naučnimi predmeti moguće se je baviti uz njeki stupanj duševne lienosti, te se mogu nekako površno pojmiti; nu kod stenografije ovaj način nije nipošto mogući. Što pako um bistri i oštri, to se može većim pravom formalnim promicalom naobraženja smatrati, nego li mnoga druga disciplina«.

Tako stenografija vježba mladi duh u mišljenju; nu ona pospešuje i misaonu produktivnost zriela pisca, kako je to u lanjskom »Jugoslav. Stenografu« u člancih »stenografija i mišljenje« i »stenografija, pazljivost i pamćenje« dovoljno dokazano. (Dalje.)

M. Vamberger.

### Debatno pismo.

(Dalje.)

#### III. Kraćenje svršetkom rieči.

1. Kraćenje samim dočetonim glasom.

Ovaj je način kraćenja veoma riedak; upotrebljuje se ponajviše tada, ako se dočetni glas s nutarnjim glasom neda neposredno spojiti.

Iz »kraćenja rieči« spadaju amo pokrate za: sam, bud, će i t. d.

#### III. Kraćenje s koncem besedij.

1. Kraćenje s samim konečnim glasom.

Ta način kraćenja je jako redek; rabi se najbolj tedaj, ako se konečni glas z notranjim glasom ne da neposredno spojiti.

Iz »kraćenja besedij« spadaju simo pokrate za: sem, bod, će i t. d.

**Komorne sigle:** (*Vidi pril. str. 34.*) Filozof, minister, sistem.

**Pojedine rieči,** kao strukovne pokrate: Aerometer, barometer, termometer, elektromagnet, mikroskop.

(*Primjere vidi u prilogu str. 34.*) (*Primere glej v prilogu str. 34.*)

#### Prevod primjera.

Elektromagnet može do tisuć kilograma nositi. Fizika nam kaže, kakova je razlika medju termometrom i barometrom. Ministru se je dozvolio kredit od 60 milijuna. Gdje koga svrbi, tamo se i češe.

#### Prevod primerov.

Elektromagnet more do tisoč kilogramov nositi. Fizika nam pové, kakova je razlika med termometrom i barometrom. Ministru se je dozvolil kredit od 60 milijonov. Kder koga svrbi, tam se tudi češe.

Kraćenje od svršetka prama početku. Kao što smo u poglavju I. od početka i u poglavju II. od sredine rieči počam kod povećavajuće se nesigurnosti uvijek više i više slova privešali, te pri tom prama koncu rieči, od lieve prama desnoj stupali, tako ćemo sada konac rieči, njezine fleksije i nastavke (a niti te uvijek pod-puno) bilježiti; ako će se pako nesigurnost povećati, uzeti ćemo k tomu još slova, koja stoje pred koncem rieči, t. j. mi ćemo nekim načinom od desne prema lievoj pisati.

Pravilo: Stoji li pokratiti se imajuća rieč u dobro razvijenu stavku, osobito na koncu izreke, ili se opetovano nalazi, to je dovoljno, da se zabilježi posljednji dio sufiksa; ako se pako rieč prvi put, u kojem slabo razvijenom stavku nalazi, ili ako stoji na početku stavka, to se mora jedno ili više na lievo stojećih slova na pomoć uzeti.

## 2. Kraćenje sufiksom.

Ovaj način kraćenja je u tom poglavju skoro najčešći. Sufiks stavi se nad redicu, izuzam slovku *uc*, koja svoje mjesto zadrži. Sufiks *cija* naznačuje se samim *c* (*ts*), u višebroju *cije* jednostavnim *ce*. U tuđjoj slovci *or* nesmije se *r* izostaviti, kao što se to u koresp. pismu čini. — Ako pravila I. dela stenografije zahtievaju, moraju se padežni nastavci osobito u višebroju naznačiti, spajajući ih sa sufiksom.

Sve sastavljene tuđe rieči mogu se ovim načinom kratiti, samo im se kadkad jošte nutar-

Kraćenje od konca proti početku. Kakor smo v I. poglavju od početka i v II. poglavju od sredine besede počemši pri povećavajućej se nesigurnosti zmirom već i već pismenk privešali, ter pri tem proti koncu besede od leve proti desnej stopali, tako bodemo sedaj konec besede, njene fleksije i nastavke (a niti te zmirom popolno) bilježili; ako se bode pa nesigurnost povećala, vzeli bodemo k temu še pismenke, ki stoje pred koncem besede, t. j. mi bomo na neki način od desne proti levej pisali.

Pravilo: Ako stoji pokratiti se imajoća beseda v dobro razvitem stavku, posebno na koncu stavka, ali ako se ponavlja, tedaj je dovoljno, da se zabilježi posljednji del sufiksa; ako se pak beseda prvi krat v kterem slabo razvitem stavku nahaja, ali ako stoji na početku stavka, mora se jedna ali već na levo stojećih pismenk na pomoć vzeti.

## 2. Kraćenje s sufiksom.

Ta način kraćenja je v tem poglavju skoro najbolj pogostoma. Sufiks se stavi nad linijo, izozemši slovko *oč*, ktera svoje mesto zadrži. Sufiks *cija* naznačuje se s samim *c* (*ts*), v pluralu *cije* s samim *ce*. V tujej slovki *or* nesme se *r* izpuščati, kakor se to v koresp. pismu dela. — Ako pravila I. dela stenografije zahtievajo, morajo se padežni nastavki posebno v pluralu naznačevati, ter se spajajo s sufiksom.

Vse sestavljene tuje besede morejo se na ta način pokraćevati, samo se jim še včas

nji glas korjena pridodaje. Mnoge od onih rieči, koje se daju i na drugi način kratiti, bile su već na dotičnih mjestih navedene.

Ovamo spadaju takodjer sigle i strukovne pokrate, koje su navedene u pogl. I. toč. a) i b), ako im se jošte sufiks pridoda.

**Komorne sigle:** (*Vidi pril. str. 34.*) Predsjedništvo (predsedništvo), debato, apoštolski, konzulat, evangjelski, itd.

Temelj, autonomija, autoriteta, diplomacija, dinastija, disciplina, jurisdikcija, —e, jurisprudencija, —e, inicijativa, monarkija, opozicija, obligacija, organizacija, sredstvo, univerziteta, —e.

(*Primjere vidi u prilogu str. 34.*) (*Primere glej v prilogu str. 34.*)

### Prevod primjera.

Skoro u svih europskih državah vidimo na mjesto absolutne monarkije legislativno djelovanje naroda. Na mnogih univerzitetah predaje se stenografija. Rimski jurisprudencija je u Njemačkoj u 15. stoletju domaće pravo iztislula. Organizacija austrijske države temelji se na dualizmu. Debatiranje nam je bez svake koristi, ako mi svih akta od diplomacije ne dobito.

### Prevod primerov.

Skoraj v vseh europskih državah vidimo na mesto absolutne monarhije legislativno delovanje naroda. Na mnogih univerzitetah predava se stenografija. Rimski jurisprudencija je v Nemškej v 15. stoletju domaće pravo iztislula. Organizacija austrijske države temelji se na dualizmu. Debatiranje nam je bez svake koristi, ako mi svih aktov od diplomacije ne dobito.

**Pojedine rieči**, kao strukovne pokrate uređjene po alfabetičkom redu s obzirom na sufiks. *A.* Anatema, algebra, dilema, epizoda, kolega, melodrama, melodramatičan(-en), panorama, parafraza; —*al*—: admiral, diametralan, internacionalan, neutralan, (neutraliteta), iracionalan, sentimentaln, univerzalan; —*ant*: konsonant, (—nancija), elegant, intendant, proviant; —*ar*: komentar, eksemplar, hipotekaran; —*at*: advokat (atentat), asociacija, demokrat, konglomerat, kongregacija (konfederacija), certifikat, delegat (delegacija), elaborat, falsifikat, inserat, obligatan.

*C.* —*cija*: Asociacija, kondicija, (kolizija), delegacija, direkcija, (direktor), ekspedicija, inspekcija, interpelacija, interpretacija, legislacija (—iven), proporcija, reakcija, (redakcija, revolucija); — konfiscirati, reminiscencija.

*E.* Komité, haute volée, renomé; —*ent*: abiturient (asistent), difrencija, parlament, subsistencija; —*es*: kongres, proces; —*et*: kateket, kvodlibet.

*I.* —*ia*: Amnestija, —*ije*, anatomija, —*ije*, anarhija, astronomija, astrologija, aristokracija, demokracija, eneržija, etimologija, fotografija, hir-

arhija, industrija, melankolija, monotonija, oligarhija, simpatija, tragedija, teologija; —*ičan* (—*ičen*): astronomičan, —čna, —čno; astrologično, hronologično, etimologično, fotografično, litografično, autografično, psihologično, hiperbolično, metafizično, monarhično, provizorično; —*irati* (—*ovati*): (O p a z k a. Da se veliki broj rieči na —*irati* smanji, biti će dobro, ako se one, koje svršuju na: —*dirati*, —*lirati*, —*rirati*, —*zirati*, kad se prvi put nalaze ili u nerazvijenih stavcih stoje, pokrate na takav način, da su i ova *d*, *l*, *r* i *z* u pokrati sadržana.) Akeptirati, (a k c e p t o v a t i) anektirati, adoptirati, korigirati, debatirati, informirati, interesirati, manifestirati, protestirati, reflektirati (recitirati, redigirati), superarbitrirati, uzurpirati; —*izam* (—*izem*): absolutizam, katolicizam, komunizam; —*ist*: ateist, beletrist, infanterist; —*it*: arhimandrit, kozmopolit (—ičan), metropolit, deficit, —*ivan* (iven): ekskluzivan, inkluzivan, ofenzivan, defenzivan.

*M*: Kompliment, eksperiment, fiziognomija, paradigma.

*N*: konstitucionalan, internacionalan, preliminiran, predgovornik.

*O*: Akrostihon, arhidiakon, subdiakon, kompanion, asesor, profesor, iluzoričan, provizoričan.

*R*: Konspiracija, preparacija (prenumeracija), žandarmerija, alegorija, geometrija.

*S*: Epilepsija, geognozija, (geologija), dimenzija, revizija, avanzirati, recenzirati, paralizirati.

*T*: Akcent, kontekst, konkretan, dekret, dialekt, ekstrakt, kontrakt, intakt, manuskript, ofert (objekt), projekt, subjekt, —*teta*: autoriteta, (—e), eventualiteta, oportuniteta, univerzitet; —*tičan*: aristokratičan, —na, —no; apatično, homeopatično, politično, simpatično, separatistično, parlamentarično.

*U*: Univerzum, institucija, elokucija, abreviatura, konjektura (korektura), manufaktura, procedura.

(Dalje.)

## B u g a r s k a.

Stenogram nalazi se na str. 36. „priloga“.

Dne 3. ožujka 1878. sklopio se je ugovor san-šefanski, uslied kojega stupit će u kolo europskih sila nova država, država bugarska. Zadnjih stoljeća bilo se skoro sasma zaboravilo na ovu granu naroda slavenskoga, samo tu i tamo čuo se u zapadnu Europu koji vapaj bugarskih, iz svojih imanja protjeranih nevoljnika, tekarski god. 1867., kad je poznati Panajot Hitov na balkanu razvio barjak slobode, tekarski onda obratila je Europa pozornost svoju na kršni Balkan. Mislimo dakle, da ćemo čitateljem našim ugoditi, ako jim ovdje sasma kratko narišemo prošlost bugarsku.

Prvi put vidimo Bugare u 5. stoljeću na balkanskom poluotoku, koji je onda već bio napučen slavenskim narodi. Preslabi, da mogu ove narode iztjerati, zadovoljiše se političkim gospodstvom; uslied veće kulture ovih naroda, primiše Bugari s vremenom jezik

i običaje njihove, nu ime njihovo prešlo je i na ostale njim podložne slavenske narode. Narod ovaj bijaše ratoboran. Godine 551. vidimo ga pred Tesalonikom, 559. pred vrati carigradskimi, nu države čvrsto omedjene nemogahu utemeljiti u ovo vrieme. Trajne borbe sa moralično i fizično propalim bizantskim carstvom: to je njegova tadašnja povjest. Početkom 8. stoljeća zamoli bizantski car Justinian II., koji je bio od Leontia s prestola bačen i u Kerzon prognan, cara bugarskoga za pomoć. Na čelu bugarske vojske vratio se još jedan put u Carigrad, te se strašno osvetio neprijateljem svojim. Bugarskoga kneza Terbelisa nagradio je za njegovu pomoć sa zemljom ležećom na jugu istočnog Balkana, od sadašnje Eski-Sagre do Burgasa na crnom moru.

Misao, da ostvori veliko slavensko carstvo na jugo-istoku Europe, počeo je prvi oživotvarati car Krum, koji je gospodstvo svoje razširio dalje prama zapadu, te g. 809. osvojio Zofiju. Za vremena ovoga silnoga vladara bili bi Jugoslaveni najaglje osnovali veliku i silnu državu na balkanskom poluotoku, koja bi povjesti istočne Europe valjda bila dala sasma drugo lice, i koja bi bila krepko odbila tursku navalu. Nu osvojenje Carigrada Krumu ne podje za rukom, premda je Bizantince kod Šumle i kod Drinopolja hametom potukao. Zanimivo je, da su u ono doba mnoge vojske bez osobitih pomoćnih sredstva prešle Balkan, dočim su u novije doba držali, da se ne može preći preko Balkana. Baš se je car Krum pripravljaio na drugu vojnu proti Carigradu, kad ga nenadano stigne smrt.

(Konač sledi.)

## Stenografska literatura.

„*Těsnopisné listy*“ br. 10. sadržavaju sljedeće članke: Koncovka „icky“. — Iz društva. — Pregled dohodaka i izdataka I. praškoga stenogr. društva. — Iz puta kroz Slovačku. — Razne viesti.

Br. 11.: Pregled dohodaka i izdataka I. praškoga stenogr. društva. — Slike iz novovječnoga gospodarstvenoga života. — Razne vjesti.

Br. 12.: Pregled stenogr. djelovanja. — Slike iz novovjeka života gospodarskoga.

Br. 1. tečaja VI.: Našim čitateljem. — O stenografskom pokretu. — O papiru. — Feuilleton.

\* U sveučilišnoj knjižari Alfreda Höldera u Beču upravo je izašla knjiga pod naslovom: „*Lehrbuch der deutschen Stenografie*“ (I. dio: Koresp. pismo) od Ivana Markovića, privatnoga docenta stenografije na sveučilištu u Budapešti. — Onim, koji se žele samoučenjem upoznati sa stenografijom njemačkom, može se ta knjiga kao u tu svrhu vrlo praktična preporučiti. — Ciena 1 for.

## G l a s n i k.

Na svjetskoj izložbi u Parizu biti će medju ostalimi stenografskimi zanimivostima i sljedeća vidjeti: Septemberski manifest maršala Mac Mahona napisan na zadnjoj strani listovne marke i jedna koresp.-karta sadržavajuća 8579 rieči.

(„Le Sténographe“.)

Fonografi u Beču otvorili su svoju od ministarstva koncesionovanu školu za fonografiju dne 6. marca. Premda su sve sile upotriebili, te 10.000 iztisaka dotičnoga programa porazdielili, i otvorenje u svih glavnih novinah razglasili, to su uzprkos tomu samo 20 učenika sakupili, kojim je neki g. Braut učiteljem. Kakva je organizacija te škole, o tom se dosada nije još ništa u javnosti priobćilo.

(„Archiv f. Sten.“.)

O grčkom brzopisu. U jednoj od posljednjih sjednica bečke akademije znanosti i umjetnosti predložio je prof. Hartel razpravu dra. M. Gitlbauera, priv. docenta na bečkoj univerzi, koja ima naslov: „Ueberreste griechischer Tachygraphie im Codex Vaticanus Graecus 1809“.

Centralno mjesto za dobivanje stenografskih djela. Usled potaknuća redakcije „Arkiva za stenografiju“ preuzeo je knjižar J. H. Robolsky u Lipskom (Leipzig) trženje i razprostranjivanje djela o stenografiji kano specialitetu. On će od svih proizvoda na tom polju uvijek imati sve poglavitije na skladištu, a manjkajuće će na zahtjev u najkraće doba priskrbiti. — Svakomu, koji si dakle želi kakovo stenografsko djelo — naročito iz inozemstva — naručiti, ojednostavi se time posao i brže će doći do zaželjenoga, ako kod Robolskoga naruči, nego da bi se obraćao na ine knjižare, koje mu dotično djelo nisu u stanju tako sigurno i brzo priskrbiti.

I. praško društvo Gabelsbergerskih stenografa obdržavalo je dne 2. aprila glavnu skupštinu, u kojoj se je naročito izvješćivalo o djelatnosti društva u prošloj godini. Iz toga izvješća napominjemo, da se je poučavalo od strane društva u českoj stenografiji tekom lantske godine u Pragu 363, a na drugih mjestih u Českoj i Moravskoj 462 osobe; u njemačkoj stenografiji pako u Pragu 107, a izvana 46 osoba. Ukupno 978 osoba, i medju njimi 27 ženskih. — Društvo broji 114 članova; knjižnica 394 djela. Imetak društva iznosi 3.748 for. 66 nvč. — Tom prilikom podnio je g. dr. Rosický izvješće o 4. izdanju naučne knjige „Těsnopis český“ i o promjenah, koje je posebna u tu svrhu izabrana komisija na sada postojećem českom stenogr. sustavu učinila.

---

### Imenik naših p. n. abonentov.

(Nadaljevanje od l. 1877.)

Gg.: Franjo Rihar za gimnazijo v Ljubljani 35 izt. — Josip Lendovšek za slov. vsenčiliščne dijake v Građeu 15 izt. — M. Vamberger, filozof u Zagrebu. — Ivan Pekić u Zadru. — Avg. Košak, šestošolec v Novem mestu. — J. Volović, gimnazijalac u Zagrebu. — Ivan Svet, dijak v Celju. — Gj. Miheljić, tipograf u Zagrebu. — A. Rihar, kaplan v Planini pri Rakeku. — G. Rot, kaplan v Rovtah. — Ed. Janžek, kaplan v Podsredi. — Prof. dr. V. Zeibig v Draždanih. — Avg. Zabred, prometni asistent v Borovnici. (Dalje sledi).

---

Listovnica administracije. Predplatu na „J. Sten.“ zaboravili (?) su poslati nadalje sljedeći p. n. abonenti: G. J. Novak, dijak v Novem mestu: 1 for. 40 nvč. — Slavna nar. Čitalnica u Križevcih: 2 for. 90 nvč. — G. Fr. Vrabčić, jurist u Beču: 3 for. 90 nvč. G. Š. K. u S. (drugi put celo ime) 5 for. 10 nvč. (Dalje sledi).

---

Tiska C. Albrecht u Zagrebu.





Dvie ptice.

Ja 20 p  
s w m p  
- a r o d,  
e s r o o r z -  
o m d k p  
y r e b  
e w c e r z ?" -  
" x d , r b  
y b a r z" -  
e r r z  
p ' o r z - 1 ped.





Bugarska.

a 3y 78 out o' p o h o m b - , u n d  
 b y e , e p o - p u l t h e o r 8 y e n , u e c o s  
 6 / , p l o y e r n o r s t , c l e n f u l l e n t  
 h e 67 r e d d n t p e n u n s w o e , h e  
 n ' s t h e e n y u n - o - e 2 p e y d e :  
 r e 8 v n y p p o -

7, 2 e p e 3 0 d n u n n t (- 2 y ) n ' i c  
 l i n t h e e a l - p o e - e l i p p e y o w h e s o p -  
 o d n t p e n y p o o n h e , t o , n  
 e t h y ' n t o r n y a o e l e u y  
 x 531. 2 e e t o w , 539 e d h e e , n e t h y  
 n h e 3 , e - h e u ( o e ) o e n l i , p e p e d d  
 h e , t e h y p - n l e 8 d p e d d h e p e n e  
 e n y o p e h e , n e p e h e s s y t - n l e s  
 c o n d o g t h , h e e t o h y e n t e - p e n t  
 h e n e ' j e t o p e y l n p t h e u n , e d y  
 o r o e e u p o n h e e -

v e y a c o h n p y n e t h e p e  
 d p n ' e e y e p e t x 809 e h -

fca os o al "a n is al a, o e v avo n m  
 lyp the s e " o s e s, m " n w l o n e  
 n e n l r e p u ~ y f v e ' l y n e p o  
 n e o v p h - j y ' e o, u e e n c o  
 e p h o p y a n, e l " n t e e e o n  
 p p a n - o s ' h p p e e n f h e e  
 n e o n e h e d -

(No. 1)

---

### Živalski glasovi.

f p r o n g e n ~ v o s y j o n ~ n e o  
 z n u ~ n o z y j e - c u ~ j g o e l t k i l  
 o e o p n - z n o o p h y f, l n o n i, o  
 p n o n u ~ p e l o u o c e s t n o p  
 e l a s e n l a o - z o z n o n n ' o b f  
 n o t m -

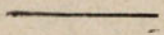
z o e p e y o e p e r o e l l o n n e  
 n e, l n n e e - b e z p e n n y  
 e n p e o, l o o t h e n - o s o n, i  
 .. d " - e h z o i p n u ~ n e n t e p e z o  
 n p n o n n x e e d - z a p p o n i

upc, l, l" in c, l" v, v other: a r  
n or ch, d", e c p o o e - n d u b e g n t  
ce" n d g d u c o - p p l e n - l e n d  
l s t, o n - l e o - g - l r o z y b h e  
o p . s u e n c n e h .

I m a g e w h - i g n t z i n e s t  
l e g g t h e l p t n o e i n e t p o e  
c o , e y n e o a n e h y - p r o d , o e n e  
n a n d e n y - i n g n t h y ' c e i n e v e o  
y f m - a l , y p a d , y p p r i n e g , l e  
' n o a d p , v e e h n e o l e v e n e n s -  
n l e p e l n o c e a y ~ p r o y v n e d p o e  
- i e l n y - n p - e l o r n e l d i n  
n e u t h e n l b , n e o g , n p e o d  
+ n e d i e t -

L y n e h , n d o n i n e p -

2000  
2000





## Kulturno-historične stvari.

<p>+ <u>vojna</u>, <u>ce</u> <u>red</u>  <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u>  <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u>  <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u>  <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u>  <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u>  <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u></p>	<p><u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u>  <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u>  <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u>  <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u>  <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u>  <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u>  <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u> <u>ce</u></p>
---	--

ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce

ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce

ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce

ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce  
ce ce ce ce ce ce